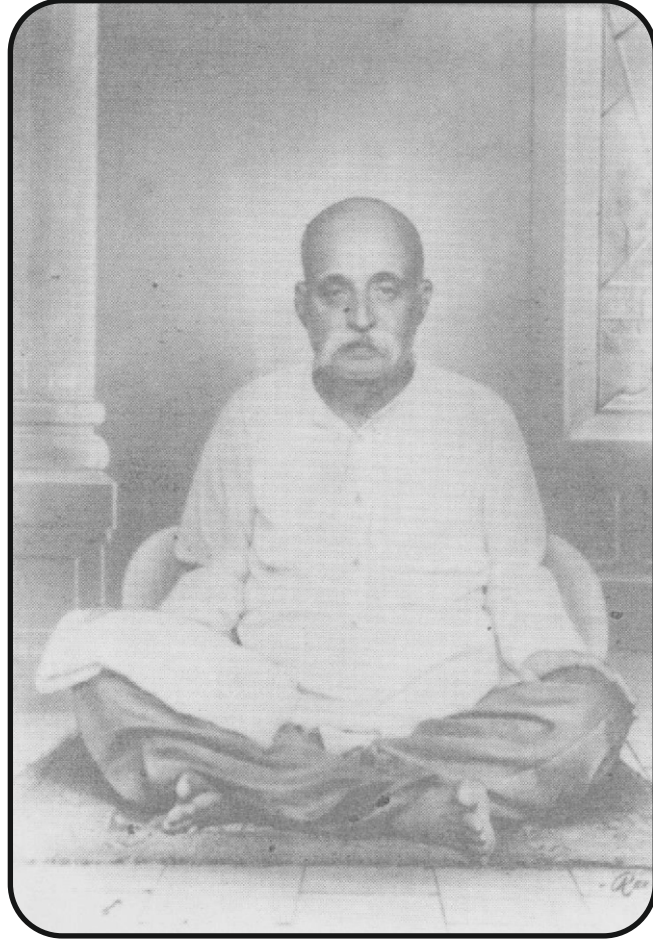

श्री. मंगेश रामचंद्र टाकी
उर्फ
प. पू. सद्गुरु श्री दादाभाई
यांचे अल्प चरित्र

सुवर्ण पुण्यतिथि, २००३

—: पुनर्मुद्रण : २२ जुन २०१९ :-

प. पू. श्री मंगेश रामचंद्र टाकी ऊर्फ श्री सद्गुरु दादाभाई यांचे अल्पचरित्र

“प्रपंचात दक्ष व परमार्थात लक्ष” हे फक्त थोड्याच संतांना जमते. अशाच संतांपैकी श्री सद्गुरुदादाभाई होत. त्यांचा जन्म २२-०७-१८८३ रोजी झाला.

त्यांचे पिता व सद्गुरु श्री रामचंद्र शंकर टाकी ऊर्फ श्री भाई व पितामह सद्गुरु श्री शंकर व्यंकटेश टाकी ऊर्फ श्रीबाबा हे होत. तिघेही दत्तपरंपरेतील होत. या तिघांनीही प्रपंच नेटका करून उत्तम रितीने परमार्थ साधला. श्रीबाबा अँकाउन्ट जनरल ऑफिसमध्ये हेड अँकाउन्ट असतांना सेवानिवृत्त झाले. श्री भाई डेप्युटी एज्युकेशन इन्स्पेक्टर असतांना सेवा निवृत्त झाले. श्री सद्गुरु दादाभाई टायपींग व शॉर्टहँडचे वर्ग चालवीत होते. त्यानंतर सद्भक्ति प्रिंटींग प्रेसवर देखरेख ठेवीत.

त्यांची पारमार्थिक प्रगती उच्च दर्जाची होती. श्रीबाबा नोकरी करीत असतांना विदेहस्थितीत काम करीत असत. हे त्यांच्या वरिष्ठांनी व्यक्त केले आहे. त्यांची पारमार्थिक प्रगती इतकी होती की त्यांचे गुरुवर्य एखादा पारमार्थिक गहन विषय सुलभरीतीने समजावयाचा उसल्यास इतर शिष्यांना श्रीबाबांजवळ पाठवीत. श्रीभाईंनीही आपल्या वडिलांचा/गुरुंचा हा सद्गुण आत्मसात करून घेतला होता. अशा ह्या टाकी कुळांत श्रीदादाभाईंचा जन्म झाला. नामस्मरण जणू ते श्वासोच्छ्वासासारखे करीत.

त्यांचे शिक्षण मुंबईत सेंटझेवियर्स हायस्कूलमध्ये झाले. त्यांची ऐच्छिक भाषा लॅटीन होती. स्क्रिप्टशॉर्टहँड ही लघुलेखन पद्धती त्यांनीच हिंदुस्थानात प्रथम दाखल केली.

टाकीकुळाचे कुलदैवत गोमांतकातील मंगेश. मंगेशावर त्यांची पूर्ण श्रद्धा, प्रेम व भक्ति होती. आपली कुलदेवता आपल्याला वेळोवेळी मदत करते असा त्यांचा अनुभव होता. श्रीसद्गुरु दादाभाईंचा लहानपणापासून परमार्थाला योग्य असा स्वभाव होता. घरात अखंड चाललेली पारमार्थिक चर्चा त्यांच्या कानावरून सहज जाई. श्रीभाईंच्या हयातीत ते पारमार्थिक विषयावर एकही शब्द बोलत नसत. ते श्रीभाईंचे दिव्य बोल मनःपटलावर साठवून ठेवीत. श्रीभाईंच्या पश्चात प्रवचन ऐकायला मिळणार नाही अशी अनेकांना काळजी वाटत होती. एके दिवशी अकस्मात श्री दादाभाईंना आनंदाचा झरा फुटला व त्यांनी निरुपण करण्यास सुरुवात केली. सर्वमंडीनी ‘जणू भाईच बोलत होते’, असे मनोगत व्यक्त केले.

सद्गुरु श्रीदादाभाईंची प्रवचने तब्बल तीन तासांहून अधिक अस्खलित वाणीने होत असत. ते म्हणत की श्री भाईंच्याच प्रेरणेने प्रवचने होतात. त्यांची प्रवचने गीता, श्रुति, पुराण व संतवचनावर आधारित असून फारच भावपूर्ण होत असत. प्रवचनाचे वेळी त्यांच्या नेत्रातून वेळोवेळी प्रेमाश्रू येत असत. विशेष म्हणजे त्यांच्यावर प्रगटलेले अष्टभाव आपोआप श्रोतृवृंदावर होत व सर्व श्रोते तल्लीन होऊन आनंद सागरात स्वच्छंद पोहत असत. श्रीदादाभाईंनी भक्तांकडे कृपाद्रष्टिने पाहिले की त्याला/तिला अष्टभाव प्रगट होवून तत्काळ देहभान जाई.

त्यांनी चमत्कार करून शिष्यवर्ग वाढण्याचा प्रयत्न अजिबात केला नाही व साधुपणाचे स्तोम माजविले नाही. ते मठकारी संत नव्हते. शिष्यांच्या शंकांचे निरसन आपोआप प्रवचाने वेळी विषयांतर होऊन होत असे. कित्येक शिष्य आश्चर्य व्यक्त करीत की श्रीदादाभाईंना न विचारतां नेमके त्याच दिवशी शंकाचे निरसन कसे झाले ? हा चमत्कार नाही कां ? त्यांनी केलेला मोठा चमत्कार म्हणजे संसारसागरात बुडलेल्या अज्ञानांस बाहेर काढून वैकुंठवास सहज प्राप्त करून दिला व पुनर्जन्मातून सुटका करून दिली.

अनेक संत विभूतींनी सद्भक्ति मंदिरास (श्रीदादाभाईंच्या निवासस्थानी) भेट दिली. त्यासर्वांनी त्यांची निस्सीम भक्ति पाहून आश्चर्य व्यक्त केले. सर्वांचे म्हणणे असे होते की “अशी भक्ति आम्ही कोठेच पाहिली नाही.” येथे अवडंबर देखावा अजिबात नाही. श्री दादाभाईंचे शिष्य प्रपंच साधून उत्तम प्रकारे परमार्थाचा फायदा घेतात. टाकी महाराजांकडे शुद्ध प्रेम व शुद्ध सत्त्वावस्था, ज्याचा उल्लेख गीतेसारख्या ग्रंथात आढळतो, ती स्थिती पहावयास मिळते. हा प्रकार दुसऱ्या कोठेही झाल्याचे ऐकिल्यात नाही.

ते कोणतीही गोष्ट स्वतः केल्याशिवाय इतरांना करावयास सांगत नसत. इतर परंपराबद्दल व इतर धर्माबद्दल त्यांना अत्यंत आदरवाटत असे. सद्भक्तिमंदिरात इतर धर्मांच्या देवांचे व अनेक संतांचे फोटो लावले आहेत. देवांच्या जयंत्या व संतांच्या पुण्यतिथ्या येथे हटकून साजऱ्या केल्या जातात. श्रीदादाभाईंची प्रवचने भक्ति, ज्ञान व वैराग्यावर प्रामुख्याने होत असत. “नामस्मरण, व गुरुभक्ति सतत केल्याशिवाय चितशुद्धि होत नाही व गुरु सापडत नाही. गुरु शिष्याकडून श्रवण, कीर्तन, नामस्मरण वगैरे करून घेतो. विषयांची अनासक्ती व परमेश्वरावर निस्सीम प्रेम आहे असे पटल्यावरच गुरु ज्ञानोपदेश करतो व पुनर्जन्म चुकवतो. संतचरणापाशी सतत राहिले असता त्यांच्या श्रवणातून पारमार्थिक उन्नती आपोआप होते” असे ते म्हणत.

श्री सद्गुरु दादाभाईंनी अनेक लोकांना अनुग्रह दिला. त्यात लहान बालकांचापण समावेश होता. “मुलांचे चित्त फार कोमल असते व त्यांच्यावर संस्कार करण्यास फार सुलभ असते” असे ते म्हणत. सद्गुरु दादाभाईंनी अनेक लळीते लिहिली. शिष्यवर्गाकडून अनेक प्रयोग करविले. “भावावस्था जागृत करण्यास लळीतासारखे माध्यम नाही” असे ते म्हणत. लळीतात भाग घेणारी पात्रे आपल्या भूमिकेशी तल्लीन होऊन भावावस्थेत भूमिका करीत असत.

त्यांना लहान मुले फार आवडत. त्यांची पारमार्थिक प्रगती व्हावी व भविष्यांत त्यांनी सद्भक्तिचे प्रचारकार्य नेटाने चालवावे या सद्देहतूने त्यांनी ‘सद्भक्ति बालमंडळ’ नावाची संस्था सुरू केली. त्यांनी सूर्यनमस्कार, भजन, नामस्मरण, लळीते वगैरे करण्यास खूप प्रोत्साहन दिले. अनेक बालकांना त्यांनी भक्ति मार्गाची गोडी लावून ब्रह्मोपदेशही केला. जशी आई आपल्या बालकावर नीट लक्ष देऊन वारंवार मार्गदर्शन करते तसे श्री दादाभाई बालमंडळाचा सभासदांच्या पारमार्थिक प्रगती कडे लक्षपूर्वक पहात असत.

इतर धर्मांचे लोकही त्यांचे शिष्य होते. अनेक शिष्य जोगेश्वरी, मुंबई उपनगर, इंदोर, ग्वाहलेर, अहमदाबाद, उडुपी, सांगली वगैरे ठिकाणाहून येत असत. त्यांनी अनेक क्षेत्रांत यात्रा केल्या व सद्भक्तीचा प्रचार करून अनेक जडजीवांचा उद्धार केला. अनेक मठाधिपती, साधू व सत्पुरुषांनी त्यांची भेट घेतली. या सर्वांना ते प्रेमाने व आदराने वागवीत व आपल्या भक्तिमार्गाची कल्पना देत. एकदा वांद्रयाला माऊंटमेरी चर्चमध्ये दर्शनास गेल्यावेळी त्यांनी इंग्रजीत केलेली प्रार्थना सर्वासमोर म्हटली. तिथल्या नन्सनी ती प्रार्थना ऐकली. ती ऐकतांना त्यांच्या डोळ्यात अश्रू आले. त्यांना ती प्रार्थना फारच आवडली असे त्या म्हणाल्या. ही प्रार्थना परिशिष्टातील पदामध्ये दिली आहे.

भगवच्चरणी तल्लीन होऊन देहभान विसरून अनेक शिष्य विशेषतः मुले समाधीअवस्थेत (trance) जात असत. श्रीदादाभाईंनी त्यांना हिपनटाईज केले असे कांही तज्ज्ञांचे म्हणणे होते. त्यांनी ह्या मुलांवर प्रयोग करण्याचा प्रयत्न केला पण ते अपयशी झाले.

कोणीहि श्रीदादाभाईंना पैसे किंवा देणगी दिल्यास “हा सदुरुंचा तुम्हाला प्रसाद” म्हणून ते परत करीत.

जागतिक शांती असावी म्हणून त्यांनी अनेक प्रार्थना ईश्वरचरणी केल्या. त्यातील बऱ्याचशा दररोज सद्भक्ति मंदिरातील भजनात म्हटल्या जातात.

श्री दादाभाईंची शिस्त फार कडक होती. कर्तव्याकडे दुर्लक्ष करून परमार्थ कोणीहि केला तर त्यांना अजिबात आवडते नसे. “काम करतांना नामस्मणात निमग्न रहा. प्रपंचाचा त्याग करण्याची कांही जरूरी नाही”, असे ते म्हणत. त्यांचे एक विद्वान शिष्य रिझर्व बँकेत उच्च हुद्यावर होते. सर्वस्वाचा त्याग करून ते अखंडवेळ सदुरु श्री दादाभाईंच्या समागमात घालवू लागले. जेव्हा श्रीदादाभाईंना हे समजले तेव्हा त्यांनी त्या गृहस्थांना समजावले व “नियमित कामावर जा आणि नीट प्रपंच करून परमार्थ करा”, असा उपदेश केला. त्या गृहस्थांनी गुर्वाज्ञा नीट पाळली. श्रीदादाभाईंच्या पश्चात त्यांनी सद्भक्तीचा प्रचार इतरत्र उत्तम प्रकारे केला. सदुरु श्री दादाभाईंची रहाणी फारच साधी होती. आर्थिक समस्या आली तरी कधीही इतरांकडून काहीच घेत नसत. “प्रपंच साधून परमार्थ ज्याने केला तो नर भलाभला,” असे ते नेहमी म्हणत. परमार्थात विघ्न आणणाऱ्या अडचणी दूर करून मार्गदर्शन करण्यास ते नेहमी तत्पर असत.

दुरुन येणाऱ्या भक्तजनांची गैरसोय टाळण्यासाठी पुष्पकुंज नांवाची एक इमारत विकत घेऊन त्यांनी त्यांची रहाण्याची सोय केली. त्यांच्या वाङ्मयातील ‘श्रीकृष्णाचे सदुरु श्रीदुर्वास व तुकाराम महाराजांचे सदेह वैकुण्ठगमन’ Ph. D. करणाऱ्या विद्यार्थ्यांस फारच प्रभावित करते असे मत बऱ्याच विद्यार्थ्यांनी व्यक्त केले.

पु.ल. देशपांडेच्या मातोश्री श्रीभाईंच्या शिष्या होत्या. पु.लं.च्या वाङ्मयात व भाषणांत अनेक वेळा सद्भक्ति मंदिरातील भक्तीविषयी त्यांनी स्तुत्य उल्लेख केला आहे.

श्री सदुरुदादाभाईंच्या पत्नी सदुरु श्री पार्वती माता याना गुरुत्व देऊन त्यांना भगिनीवर्गास साक्षात्कार करण्यास सहभागी करून घेतले. त्यां पूर्णत्वाला पोहोचल्या होत्या व निस्सिम गुरुभक्तीहि करीत. असाच अधिकार फक्त श्री रामकृष्ण परमहंसांनी आपल्या पत्नी शारदादेवींना दिला होता.

श्रीसदुरु दादाभाईंचे सहज निघालेले उद्गारसुद्धा परमार्थात असामान्य प्रगती करणारे होते.

“देवा, तुझी भक्ती करण्याची मला मनापासून आवड आहे. पण पूर्वसंस्कार करू देत नाहीत. मला मदत कर, अशी जर कळकळीची प्रार्थना केली तर भगवान त्याला निश्चित मदत करतो” असे ते म्हणत. गहन पारमार्थिक मुद्दा अगदी सोप्यारितीने सदुरु श्री दादाभाईं समजावून देत. गीतेचा आधार घेऊन “भक्त द्रोही असतील त्यांचा कधीहि उद्धार होणार नाही. भक्त कितीही दुराचारी व विषयासक्त असला तरी सत्संगतीत तो चांगला होणारच. त्याचा नाश मी (भगवान) कधीहि होऊ देणार नाही” असे ते सांगत.

ते प्रवचनातून वारंवार सांगत की “ देवाशी एकरूप होऊन भजन करावे.” भवसागर तरून जायचे आहे तर असे भजन अत्यंत आवश्यक आहे.

गंगेला सद्भक्ति मंदिराच्या आवारात आणून सर्वांची पातके धुवून भक्ति मार्गाला अनुकूल करण्यासाठी श्रीदादाभाईंनी एक ट्युबवेल करण्यास सुरुवात केली. या प्रकल्पात अनेक विघ्ने आली. सदुरु श्री दादाभाईंनी गंगेला आवाहन करून प्रार्थना करण्यास प्रारंभ केला. सदुरुंनी घालून दिलेला हा कित्ता, आजपावेतो (जवळजवळ ५३ वर्षे) त्यांच्याच कृपेने व आशीर्वादाने रोज गंगेच्या प्रार्थना व आरत्या करून पाळला जातो. या प्रार्थनेला सध्या त्यांच्याच कृपेने यश आले असून भरपूर पाणी विहिरीला येऊ लागले आहे. नळाच्या पाण्यायेक्षा हे पाणी फारच गोड आहे.

वसई स्टेशनपासून ३/४ किलोमीटर अंतरावर गोखिवरे नांवाचे गाव आहे. नरिमान वाडिया नांवाचे गृहस्थ श्रीदादाभाईंचे शिष्य होते. त्यांनी श्री कृष्णाच्या सुंदर मूर्तीची प्रतिष्ठापना गोखिवरेतील त्यांच्या मालकीच्या जागी एका टेकडीवर लहानशा देवळात श्री दादाभाईंच्या हस्ते केली. आज पावेतो येथे रोज सेवा केली जाते. दर १ जानेवारीला (प्रतिष्ठापना दिनी) जोगेश्वरीची मंडळी तेथे जाऊन भजनाचा कार्यक्रम करते. तेथील लोकांच्या आग्रहावरून श्रीदादाभाईंनी ‘अभिनव विद्यालय’ नांवाची शाळा गोखिवरेत मंदिराच्या परिसरात उघडली. त्यात ५ वी ते ८ वी चे वर्ग सुरू केले. जोगेश्वरीची बरीच शिष्य मंडळी या शाळेत जाऊन बिनपगारी शिकवीत असत. कलांतराने ही शाळा वसईस्टेशन जवळ नेण्यात आली. सध्या ही शाळा एका संस्थेने चालविण्यास घेतली आहे.

सदुरु श्री दादाभाईची प्रवचने सद्भक्तिचा प्रचार करणारे 'सद्भक्ति प्रकाश' त्रैमासिकातून प्रसिद्ध होतात.

आमची परमदयाळू सदुरु माऊली श्री दादाभाई आम्हांस येथेच टाकून वैकुंठीचे सोहळे भोगण्यास १-३-१९५३ रोजी निघून गेली. प.पू.श्रीसदुरु दादाभाईच्या चरणी त्यांच्याच शब्दात पुढील प्रार्थना करून विलीन होतो.

घाली पंखाखाली सदुरुमाउली । करोनि साउली कृपेचीगे ॥१॥

लोढू नको दूर पक्षहीन बाळा । येऊं दे कळवळा जननीये ॥१॥

चंचूपुटे घाली मुखांत कवळ । घेऊन जवळ पाजी पान्हा ॥२॥

नको ज्ञानवृद्धि परिपाक आम्हा । धेनुवत्स प्रेमा देईदेई ॥३॥

मागो हेचि दान देई कृपामूर्ती । अखंडित प्रीती जडोपायी ॥४॥

प. पू. श्री सदुरुदादाभाईंनी सर्वांच्या अंतःकरणात परमार्थाची जाणीव जागृत करून दिली व मनुष्यजन्माचे सार्थक करण्याचा सुलभमार्ग दाखविला जेणे करून वैकुंठवास प्राप्त व्हावा. त्यांचे तेजोमयरूप, प्रेमभरित कृपा दृष्टी, गोडचरण व त्यांची अमृतवाणी यामुळे सर्वांचे हृदय भरून जाई. मनोभावे त्यांच्या चरणावर मस्तक ठेवल्यास याची प्रचीती कोणालाहि अवश्य येईल.

प. पू. सदुरु श्री दादाभाईची शिकवण

१. प्रपंच नेटका करून परमार्थ करावा. प्रपंचात गुंतून राहू नये. प्रारब्धाने जे कांही घडते ते फक्त साक्षित्वाने पहावे (जसे गाडीत भेटलेल्या व्यक्तिकडे आपण बोलतो पण उतरल्यावर त्याच्याकडे दुकूनसुद्धां पहात नाही.)

२. बऱ्या वाईट गोष्टी प्रारब्धानुसार घडतात. यासर्वांचे फळ पुढील जन्मात मिळते. ईश्वरभक्ती व परमार्थ करण्यास प्रारब्धाचा काहीच संबंध नाही. त्याचे फळ ह्याच जन्मी प्राप्त होते.

३. नामस्मरण सतत चालू ठेवावे. मोठ्याने म्हणणे शक्य नसल्यास मनांत म्हणावे. सर्व कामे करीत असता नामस्मरण चालूच ठेवावे. जेणे करून पापे धुवून जातात व चित्तशुद्धी होते. भगवान अशा भक्ताची गुरुशी भेट घालून देतो. गुरुच्या सान्निध्यात श्रवणकीर्तनाद्वारे शिष्याची चित्तशुद्धी अधिक होते व त्यास वैराग्य प्राप्त होते. चित्तशुद्धी झाल्याची खात्री पटल्यावर गुरु शिष्यावर अनुग्रह करतात. म्हणजे 'तत्त्वमसि'चा अनुभव देतात. हा अनुभव जागृत ठेवण्यास भक्तीची अत्यंत आवश्यकता आहे. तसे केल्यावर वैकुंठवास सहज प्राप्त होते.

४. स्वतः आचरण करून इतरांना उपदेश करावा. आधाराशिवाय बोलू नये. (बोले तैसा चाले । त्याची वंदावी पाऊले ॥)

५. एकत्र राहून परमार्थ करावा.

६. आसक्तीहीन भक्ती करावी.

७. परमेश्वराची प्राप्ती व्हायला क्षेत्र किंवा गिरीकंदरावर जायची आवश्यकता नाही. तो तुमच्या हृदयातच आहे. जेथे आहात तेथेच एकाग्रतेने ध्यान व भजन करा म्हणजे तुमच्या मदतीला परमेश्वर धावून येईल.

८. देवाला अभिमान अजिबात आवडत नाही म्हणून सदा निराभिमानी रहावे. भगवंताजवळ लीनता हवी.

९. नामस्मरण करतांना देवतेची अथवा गुरुची मूर्ती डोळ्यासमोर असावी. एकाग्रता असणे फारच महत्वाचे आहे. तसे न झाल्यास सार्थक होणार नाही.

१०. भगवत्प्राप्तीसाठी रुदनाची व भावाची अत्यावश्यकता आहे. अष्टसात्त्विक भाव म्हणजे डोळ्यातून अश्रू येणे, कंठ दाटून येणे, घाम येणे, अंगावर केस उभे रहाणे. थरकांप होणे, आवाज बदलणे, शरीराचा रंग बदलणे, व प्रलय असे झाल्यास एकाग्रता आपोआप झाली असे समजावे. अशी स्थिती झाल्यावर भगवत्प्राप्ती निश्चित होईल.

सदुरु श्री दादाभाईचे वाङ्मय

१. मंगेश सुधा नामक पुस्तकांत त्यांनी केलेली पदे, श्लोक, आर्या, आरत्या व हृदयद्रावक प्रार्थना आहेत. गुरुभक्ती, ज्ञान व वैराग्याला त्यांत प्राधान्य दिले आहे.

२. आचार्यचतुष्टय. परस्पर विरोधी मतांचा समन्वय.

३. श्रीकृष्णाचे सदुरुश्री दुर्वास सदुरुचा मान सांदीपनीचा नसून दुर्वासाचा.

४. श्री तुकाराम महाराजांचे सदेह वैकुंठ गमन आणि परमदुर्लक्ष भाग्य प्राप्तीचा सुगम साधनक्रम, सायुज्यते पलिकडे पराभक्ती करून श्री वैकुंठवास प्राप्ती.

५. अनुभवलहरी - या सदराखाली

(अ) प्रारब्ध कर्मांचे सांगोपांग विवेचन

(ब) समाधीचे विविध प्रकार - मुख्य समाधी कोणती ?

परिशिष्ट

नारायण नाम सार जपत जा सदां रे ॥ ध्रु.॥
जात येत उठत बसत देत घेत गा रे ॥१॥
नाम रुप भेद रहित आत्मस्वरुप घ्या रे ॥२॥
सद्गुरु-प्रसादवरुनी स्वात्मसृष्टी पहा रे ॥३॥
पाणि-पाद-चक्षु-रहित सगुण तें भजा रे ॥४॥
रामचंद्रचरण स्मरुनि सदा शांत रहा रे ॥५॥

नको नको घरदार । तेणें कष्ट होती फार ॥१॥
नको नको ते उपाधी । जेणें वाढे द्वैतबुद्धी ॥२॥
सोयरीं धायरी वैरी होती । अवघ्या धनाची ते प्रीती ॥३॥
हरी तयां अंतरला । एक जन्म व्यर्थ गेला ॥४॥
जन्माचे हो सार्थक करा । हरिनामीं प्रीती धरा ॥५॥
नरदेह दुर्लभ अती । सद्गुरुपायीं घाला मिठी ॥६॥
तेणें चुकती जन्म मरण । दास म्हणे श्रुति प्रमाण ॥७॥

अनंत जन्मींचें पुण्य फळा आलें । पाय हे लाभले सद्गुरुचे ॥१॥
आतां आम्हा कैची जन्ममरण व्यथा । सद्भक्तिपंथा लावियेलें ॥२॥
गावूं नाचूं करूं विठ्ठल कीर्तन । अखंड स्मरण सद्गुरुचे ॥३॥
प्रेमभरे आम्हीं होऊं देहातीत । भरोनी सर्वत्र राहूं सुखें ॥४॥
रामचंद्र कृपें हरीरुप होऊं । सर्वकाळ राहूं तया पायीं ॥५॥

हंसत मुख पाहुंया पाहुंया डोळां । आजी श्रीरामचंद्र भोळा ॥१॥
कैसें मोहिलें मोहिलें सकळिकांला । प्रभुने आबालवृद्धांला ॥२॥
चटक लाविली लाविली बहु थोर । अंतरीं वाटे हरहर ॥३॥
केलीं साधनें साधनें सकल फोल । देउनि प्रेमसौख्य ओल ॥४॥
सत्वर पाहुं पाहुं चला घननीळा । होइल स्वानंद-कल्लोळा ॥५॥
रामचंद्र सुख-चंद्रचि हा गमला । दासी-दासां चकोरांला ॥६॥

बालकें कुशळ आम्ही अपराधी । नसे दृढ बुद्धि मांगिरीशा ॥१॥
झाले अगणित अक्षम्य हे दोष । न धरीं वा रोष मायाबापा ॥२॥
तान्हया बालका उपेक्षी जननी । कोण लावी स्तनीं तियेविण ॥३॥
जगज्जननीये लावीं प्रेमस्तनीं । नको अव्हेरुनी पान्हा चोरुं ॥४॥
तुवां दूर केल्या कोणा जावें शरण । सांग दयाघन कृपानिधी ॥५॥
नको पाहूं अंत सोडीं मौन देवा । आजि महादेवा विश्वेश्वरा ॥६॥
विश्वाच्या जनका विश्वाच्या पालका । विश्वसंहारका मांगिरीशा ॥७॥
दिधलें वचन साच करीं मायें । धरोनियां बाहे पाजीं पान्हा ॥८॥

सद्गुरुराज अति उदार । केलें मज भवपार ॥ ध्रु.॥
केली दगडाची नांव । उद्धरिले जडजीव ॥
मी तों हीन दीन नष्ट । पापी तापी क्रियाभ्रष्ट ॥१॥
ऐशियातें कोण पाळी । गुरुवीण त्या सांभाळी ॥
ऐशी दयाळू माउली । जर्गी अन्य नसे भली ॥२॥
तीशींगेलों मी शरण । झालों कृपें पदीं लीन ॥
ती तों विसंबेना कदा ॥ मज विसर सर्वदा ॥३॥
साठ वर्षे प्रतिपाळ । केला अंगेंचि सांभाळ ॥
बरा धंदा रोजगार । दिल्हा विरक्ति विचार ॥४॥
तेणें प्रपंच परार्थ । लाभें झालोची कृतार्थ ॥
गुरुनाम नित्य वाचे । दान हेंचि मागों साचें ॥५॥

आमुच्या वळणावरि जावें । तरीच इहपर सुख साधावें ॥१॥
 लक्ष्मणासवें मंदिरी वसवावे । त्रिकाळ भजनीं रमवावें ॥२॥
 गुरुभजनापरतें साधन न करावे । चरणीं मन हें स्थिर व्हावें ॥३॥
 देव, द्विज, प्राज्ञहि पूजावे । प्राण परी गुरुपदिं अर्पावे ॥४॥
 विष्णुमय जग हें भावावे । द्वेष, मद, मत्सर त्यागावे ॥५॥
 लोकासंग्रहा झटत जावें । निर्मळ आचार-विचारें रहावें ॥६॥
 ऐशिया साधनीं तुम्ही रहावें । तेणें श्रीदत्ता रिझवावें ॥७॥
 त्यागवृत्तिनें प्रपंची वर्तावें । तरिच चिर-सुख-पदी नांदावे ॥८॥
 नवरात्रांतिल अष्टमी साधावी । पूर्णता नवमि करुनि व्हावी ॥९॥

दत्तजी ! आये तुम्हारे पास ! तुम्हारे दिव्य चरन के दास ॥ध्रु॥
 नारायण बोले दृढ पकडो । दत्तप्रभुकी कास ॥१॥
 यही बात हम सुनकर आये । करत तुम्हारी आस ॥२॥
 आज प्रभूका दर्शन भया । घटिका दो सहवास ॥३॥
 दर्शन वदंन सेवा भयी । अब जाय मिटे सब त्रास ॥४॥
 संस्था स्थापन, रक्षण करके । अध्यक्ष भये आप खास ॥५॥
 प्रगती करके प्रचार करेंगे । यही प्रभू विश्वास ॥६॥
 दीनदास बिनती सुनकर । करो हृदयमों बास ॥७॥

निष्ठावंत भाव देई गणराया । डोयी ठेवुनि पायां मागें हेंची ॥१॥
 'अनाथ अपराधी पतित आगळा । परि पायां वेगळा नका करुं' ॥२॥
 अपराध झाले अगणीत दोष । न धरीं बा रोष मायाबापा ॥३॥
 घालीं सर्व पोटीं पाहे कृपादृष्टी । झालों बहु कष्टी दीनबंधु ॥४॥
 सांभाळी, सांभाळी सांभाळी जननी । अभयकर ठेवोनी मस्तकीं या ॥५॥
 न करीं अव्हेर न धरीं उदास । निजचरणदास अनाथ हा ॥६॥
 त्राहीं, त्राहीं, त्राहीं, त्राहीं-विघ्ननाशा । तोडी भवपाशा जगद्गुरु ॥७॥
 सद्गुरुच्या रूपें तूंचि प्रगटसी । म्हणुनि निकटवासी झालों त्यांचा ॥८॥

नको देवपण संतपण आम्हां । व्हावा दृढप्रेमा गुरुपायीं ॥१॥
 पायींची व्हाण पायींच ती बरी । नको आम्हां थोरी आणीक ते ॥२॥
 मान अपमानीं असावें उदास । व्हावे विष्णुदास विष्णुप्रिय ॥३॥
 नको जना माजी प्रतिष्ठा-प्रसिद्धी । धनमान सिद्धि नको नको ॥४॥
 परदारा-द्रव्य असावा कंटाळा । प्रेमसुख सोहळा व्हावा सदा ॥५॥
 कोणाचे गुण दोष न यावेत मनीं । सर्वात्म भजनीं रत व्हावें ॥६॥
 प्रपंच साधावा उदास वृत्तीनें । तन मनधनें ध्यावा हरी ॥७॥
 संग्रह परिग्रह लोकहितासाठीं । रुचे जगजेठी करावा तो ॥८॥
 जगणें वाचणें देह मिरवणें । तोहि विदेहपणे जनोद्दारा ॥९॥
 उरला तो काळ जावा खेळीमेळीं । सद्भक्तांचे मेळी प्रेमानंदे ॥१०॥

रामा टाकियला निजभार । चरणीं टाकियला निजभार ॥ध्रु॥
 प्राक्तन हें त्वां दिधलें आम्हां । करुन पूर्ण विचार ॥१॥
 विक्षेपातें टाकुनि व्हासी । योगक्षेम निजभार ॥२॥
 होतें जें जातें या भुवनीं । तव सत्तें साचार ॥३॥
 एसें गुज हें जाणुनि राहो । तव चरणीं निर्धार ॥४॥
 बाळक हें तव दीन लीन पदीं । तुजविण कोण उदार ॥५॥

मधुर कटका

भगवच्चरणीं तल्लिन होउनि । देहावरती येऊं नको ॥
व्यर्थ भावाच्या गोष्टी करुनी । काळाचा व्यय करुं नको ॥१॥
विवेक वैराग्यासी साधुनि । विषय सुखामधें पडू नको ॥
अद्वैताची चर्चा करुनी । भगवद्भजना सोडू नको ॥२॥
वादविवादा माजी गुंतुनी । गुरु वचनातें मोडुं नको ॥
अभिलाषुनी परदारा-द्रव्या । आत्मसुखातें मुकुं नको ॥३॥
माना अपमानासी भाळुनी । अभिमानां रत होऊं नको ॥
निंदा स्तुतिसी होउनियां वश । सर्वात्म बोधा भंगु नको ॥४॥
अक्षय सुख दाता गुरु सोडुनि । अन्य दैवता भजूं नको ॥
वक्ता कुशलची झाला म्हणुनि । गुरु चरणांसी सोडूं नको ॥५॥
अननुभवी हे प्रबुद्ध म्हणुनी । त्यांच्या वचना मानुं नको ॥
चमत्कार, चेटुक हें पाहुनि । महावाक्य तें सोडूं नको ॥६॥
जिवन्मुक्तिचे सोहळे भोगुनि । सायुज्यतेला वरुं नको ॥
पराभक्ति ते बरवी साधुनी । शून्याकारीं मिळूं नको ॥७॥
अक्षय पद तें अखंड सेवुनि । वैकुंठाहुन परतूं नको ॥
'मधुर' रसाचा घुटका सेवुनि । 'फटका' हा कधीं सोडू नको ॥८॥

नको मनीं कदा विषयांचा अंकूर । रहोत ते दूर पंचवैरी ॥१॥
करोनि निर्मळ चोखट मानस । करीं तूं निवास गुरुवर्या ॥२॥
क्षेत्र-संन्याशाचे परी पुण्य क्षेत्रीं । राहे दिन-रात्रीं सर्व काळ ॥३॥
जधिं मारीन हांक 'ओ' देई दयाळा । गोविंदा, गोपाळा नारायणा ॥४॥
विसर आपुला न पाडीच कदा । हाचि नित्य धंदा लागो मना ॥५॥
प्रसन्न होवोनि द्यावें हेंचि दान । अर्पियला प्राण तव पायीं ॥६॥

सनाथ करावें अनाथांच्या नाथा । ठेवियला माथा चरणावरी ॥१॥
माउलीहुनी तूं अससी दयाळू । कनवाळू कृपाळू नारायणा ॥२॥
नरासी आधार आश्रय अयन । होसी कृपाघन जगद्गुरु ॥३॥
संप्रदाय धर्म चालविसी हातीं । देवोनियां प्रीती चरणाची ॥४॥
सद्भक्ति-प्रचार कार्यासी मंदिर । रहावें सुस्थिर तव कृपें ॥५॥
अन्य संप्रदयीं नसावा मत्सर । अद्वैत हरि-हर चरणीं असो ॥६॥
सकळ जीवांसी नित्य प्रेम भाव । असावा गुरुभाव सर्वा ठायीं ॥७॥
ठेविल अनंत तैसेंचि रहावें । प्रारब्ध भोगावें आदरेंसी ॥८॥
लावावें जनांसी परमार्थ-सुपंथा । जगाच्या हितार्था झटत जावें ॥९॥
येणें योगें तुम्हां सदा रिझवावें । विश्रामासी न्यावें चरणापाशीं ॥१०॥

अधिर नयन झाले हे पहाया । रुप गुरुराया दिव्य तूझें ॥१॥
केव्हां हें फिटेल डोळ्यांचें पारणें । पुसे हेंचि तान्हे काकूळती ॥२॥
जिवलगे प्रियतमे भक्तवत्सल माये । येई हो लवलाहे कृपानिधी ॥३॥
तुजवीण नसे चैन या जीवास । होतो कासावीस रात्रंदिवस ॥४॥
गुरुद्रादशीचे आजी पुण्यदिनीं । मागों अभयदानी हेंचि दान ॥५॥
यावें त्वरें भेटी द्यावी प्रेम मीठी । आलिंगावें पोटीं चौभूजेंसी ॥६॥

देवा अर्पियला निज प्राण । तुजला अर्पियला निज प्राण ॥१॥
विषयोन्मुख मन करुनी उन्मन । करवीं अमृत पान ॥१॥
सुख दुःखाचे भोग भोगुनी । राहो वृत्ति समान ॥२॥
विश्वपटिं दृढ आत्म तंतुकरि । दवडी हे भव भान ॥३॥
माति घटिं, नगिं हेमचि, गारीं । जैसे उदक प्रमाण ॥४॥
विश्वीं विश्वंभर भरला हे । उघडो दृष्टि सुजाण ॥५॥

लागे लागे लागे मना गुरुपारीं ।

चंचल हें मन सुनिश्चल करुनि चरणीं ठेवि डोई ॥१॥
दुस्तर हा भव तरुनि जाई । नौकां हेंचि दोही ॥१॥
षड्रिपुबाधा तुज नच कांही । सदगुरु नामचि घेई ॥२॥
प्रापंचिक सुख दुःखचि मानुनि । अखंड स्वरुपा ध्यायी ॥३॥
वर्तमान भूत भविष्य सारें । स्वप्नवत तें पाही ॥४॥
प्रपंच अवघा ब्रह्मचि करुनि । गुरुकृपें तूं राही ॥५॥
श्री गुरुध्यानं निशिदिनीं अंतरी । भगवद्रुप तूं होई ॥६॥
चमत्कार अघटित घटनेचे । जग हें मानुनि राही ॥७॥
लौकिक सारे भासरुप तुज । होतिल सहजें तेही ॥८॥
प्रारब्धाचे भोग भोगुनि । राहे तूं गुरुपारीं ॥९॥
सत्संगति हे धरुनि बळकट । सच्चित्सुख तूं घेई ॥१०॥

साकार मूर्तीचे दर्शनाची चाड । नसे ते आवड कैवल्याची ॥१॥
नसे प्रिय कांही सदगुरुपरतें । चालतें बोलतें ब्रह्मपूर्ण ॥२॥
भक्ति ते विरक्ती अनुभूती दाता ॥ योग क्षेम वहाता जगद्गुरु ॥३॥
कासवीचे परी पाजी प्रेमपान्हा । कुरवाळुनी स्तना लावीं वेगें ॥४॥
एकांत साधोनी करी गुजगोष्टी । तेणें तुष्टि पुष्टि समाधान ॥५॥
पक्षीणीचे परी रक्षी पंखाखालीं । कृपेची साऊली करुनीयां ॥६॥
शेखी ने आपुल्या वैकुण्ठधामासी । अखंड सुखासी भोगावया ॥७॥
योग तोचि तेथें चरण युगुलाचा । गंगा-सागराचा जेवीं सदा ॥८॥

बंधुभगिनिनो आजि बलिदिनीं । एकवटुनि व्हा एक रुप हरी ॥
हरिकृपें तरी ताप हरुनि हे । गुरुपदिं रमा तुम्हीं निरंतरी ॥१॥
गुरुपदेश हा दृढ मनीं धरा । दृष्यभास सर्व नाशवंत हा ॥
द्वैत समूळही नष्ट पावतां । अद्वैत सिद्धिचा लाभ हा तुम्हां ॥२॥
मग तुम्हां उणे काय प्रियतमां । अधिक लाभ त्याहुनि गमे कसा ॥
भक्ति थोर जे गुरुकृपेंचि ते । लाभतां ऋणी देव हो असा ॥३॥
मगहरिस्वयें येऊनि तुम्हां । वाहुनी शिरीं पाववी घरां ॥
जेथ गेलिया परतणें पुन्हा । नच तुम्हां कधीं, भक्त प्रिय करा ॥४॥
अचलस्थान हें लाहुनी तुम्हीं । नित्य सुखचि घ्या गुरुपदीं सदा ॥
मग तुम्हां न ते स्वप्निही कदा । प्रियतमां तरी द्वंद्व आपदा ॥५॥

गुंतले हें मन देहाच्या व्यापारा । गेह-पुत्र-दारा माजीं सदा ॥१॥
तेणें नाठवती चरण गुरुराया । गुंतुनीया मायाजाळीं थोर ॥२॥
कैसा मज तेणें निज चरण लाभ । द्वंद्व दुःख भोग सुटे केवीं ॥३॥
नको होऊं मज आतां पाठमोरा । सद गुरु माहेरा धांव वेगी ॥४॥
फार वेळ झाली लागली तळमळ । देई लव पळ भेची वेगें ॥५॥

Mary Virgin! O Thou Pure !
 How I Long to meet Thee Sweet,
 If Thou forsakest Thy child so impure,
 To whom will it pray and cling to feet?
 Christ, Thy darling, Incarnate Love,
 Thousands endeared, tho' twelve worshipped;
 Forgiveness and simplicity as dove
 Both by practice and preaching proved.
 "He that loveth not knoweth not God"
 The Holy sermon on the Mount did say;
 Avoid you can't penance and the rod,
 Unless you humbly and calmly pray.
 Knock and then it shall be opened,
 Ask and thus it shall be given;
 Justice and mercy the Lord hath owned
 To redeem mankind from Hell and Heaven.
 Lord's sweet Name and Glories sublime
 Blemishes remove and heart purify.
 Those that sing them time after time,
 The merciful Lord they do satisfy.
 "I and My Father are one" did say
 Messiah, Messenger, to convince us all
 That, unless to Christ our homage we pay,
 How will the Saviour save us at all ?
 Mother! Thy lovely Child on earth
 Did come as Preacher at Lord's Command;
 To solve the secret of death and birth,
 And remove the fear by Words of Command.
 He revealed by Spirit, to the pure in heart,
 The Secret, the Knowledge and Wisdom two-fold;
 The one enlightened the chamber of heart,
 The other did shine to disclose world's fold.
 By the lamp-light of Knowledge did He remove
 The darkness of ignorance, made realise
 The Self within, and without, did prove
 By the sunshine of Wisdom, and thus made Wise.
 With this Knowledge two-fold through Grace,
 Sung Name and glories from Spiritual Seat,
 The Saviour helped to win the race,
 Those that clung to His Lotus Feet.
 Under the Shepherd's kind care,
 The lambs did thrive, and further obtained
 The Greater Wisdom which is so rare.
 Through faith in Saviour's Worship attained.
 "The Kingdom of Heaven" is theirs, no doubt,
 That follow the Word of Lord with Faith;
 They repeat the Name within-without,
 And also bring to the Kingdom Great.
 The Commandments ten of the Messiah Pure
 Are the Holy Bible's essence so Sweet,
 Shri Krishna did breathe through Geeta Sure,
 Truths the Same we cheerfully meet.
 Shri Krishna the Lord, the Saviour Great,
 Incarnated He to redeem mankind
 From pain's and pleasure's transient State,
 In Christ the Lord Shri Krishna we find.